

MEMO

Komitee/töögrupi nimi:	Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) aastakonverents Riias (Läti Vabariigis).
Adressaadid:	Eesti Mesinike Liit, lähetuskäskkiri nr. 1-12 kokkuvõtte-aruanne
Aruande koostaja:	Aleksander Kilk, EML juhatuse esimees
Kuupäev:	03.02-05.02.2012
Lehekülgede arv:	3

Lähetuse eesmärk: osavõtt Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN aastakonverentsist, arutelu ja konsultatsioonid osavõtivate maade mesinike liitude esinduste ja juhtidega Euroopa Liidu direktiivide kohase mesindusalase arendustöö raames perioodi 2010 – 2013 rahvuslike mesindusprogrammide täitmise tulemustest 2011.a., samuti Euroopa Parlamendi ja Komisjoni ning COPA/COGECA meeriühma uutest mesindusalastest algatustest.

Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN 2012.a. aastakonverents toimus 03.-05.02.2012.a. Läti Vabariigi pealinnas Riias hotelli Avalon konverentsikeskuses. PBMN osavõtjad olid majutatud samas hotellis.

Reedel, 03.02.2010 algusega kell 18.30 toimus Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) ametlik aastakoosolek, kus osalesid Läti, Eesti, Leedu, Soome, Rootsi, Taani ja Norra mesinike liitude esindajad. Eesti Mesinike Liitu esindasid juhatuse esimees Aleksander Kilk ja juhatuse liege Mart Kullamaa. Koosoleku alguses tutvustas PBMN president Juris Šteiselis osavõtivate maade esindajate ettepanekuid päevakorra ja arutatavate teemade osas. Järgnevalt on esitatud ülevaade peamiste arutatud teemade kohta.

1. GM-taimed ning nende mõju mesindussektorile.

Kuigi GMO uuringutest ei ole ametlikel andmetel seni veel selgunud nende ohtlikkus või ohutus vahetult mesilastele, mõjutab siiski GM-taimede õietolm olulisel määral mesindussektorit. Probleemi algus pärineb Saksamaal 3 aastat tagasi asset leidnud juhtumis, kui ühe mesiniku mees leiti GM-söödamaisi õietolmu. Ametnikud keelasid mesinikul selle mee müügi ja soovitasid selle meepartii hävitada. Seejärel on mitmel korral erineva astme kohtus arutatud, kuidas sellisel juhul toimida. Probleem anti arutamiseks Euroopa Liidu kohtusse, kus pika arutamise peale otsustati käsitleda GMO-õietolmu teatud tasemeni sisaldust toidulisandina, mis tuleb vastavalt ka märgistusele kanda. Mesinikel-tootjatel on kohustus märgistada vastavasisulise viitega mesi kui toode, mis sisaldab GMO`sid. Kui mesi sisaldab GM-taimede õietolmu, siis peab see olema vastavalt märgistatud ja mee turuväärtus langeb drastiliselt. Arutluse tulemusena võeti vastu seisukoht, et NBBC on GMO levitamise vastu Euroopas ja selle tulemusena valmis ka ühine resolutsioon, mis saadetakse osalejatele levitamiseks.

2) Karude ründed mesilasperedele – Läti tõstatatud teema:

Arutluse all oli karude ja muude loomade poolt põhjustatud kahjude hüvitamine mesinikele. Lätis on viimastel aastatel karude arvukus tõusnud, kuigi jab tunduvalt alla Eesti ja Soome vastavale näitajale. Mitmes Läti mesilas on siiski esinenud märkimisväärseid karukahjusid, mida aga paraku mesinikele ei hüvitata. Arutluse tulemusena esitatakse NBBC seisukohad ettepanekuna loomakahjustuste hüvitamiseks EL poolt COPA/COGECA mesindusrühmale edastamiseks Euroopa Komisjonile.

3) EL mesindusprogramm 09.01.2013-08.31.2016.

Arutati Euroopa Liidu poolt mesindusprogrammidele ja mesinduse jaoks eraldatavate rahade kasutamise intensiivsust ja leiti, et järgmise mesindusprogrammi planeerimisel peaksid erinevad riigid tegema tihedamat koostööd, et sellest sünniks suurem kasu kogu Euroopa iga piirkonna

mesindusele. Otsustati ka otsida koostöövõimalusi NBBC liikmesriikide mesindusprogrammide tegevusi planeerides ja rakendades.

5) Mee „Parim enne“ regulatsioonid Balti-ja Põhjamaades.

Euroopa Liidu regulatsiooni puudumise tõttu antud küsimuses on Eestis tekkinud olukord, milles ei osata seisukohta võtta, kui pikk periood peaks olema märgitud mee säilivusajaks. Teistes riikides on mee säilivusaeg mesiniku vastutusala ja otseselt reguleerimata valdkond ning üldiselt rakendatakse “Parim enne ...” perioodi pikkuseks 2 aastat mee pakendamise alates. Samas võib mesinik oma mee märgistamisel rakendada ka lühemat “Parim enne...” perioodi pikkust. Arutelu tulemusena saadavad teiste NBBC riikide esindajad Eesti esindajatele oma riigi antud valdkonna asjassepuutuva informatsiooni elektronkirja teel.

6) Järgmise NBBC 2013 korraldajariigiks valiti Norra, kus kohtutakse veebruaris 2013.

Laupäeval, 04.02.2012 kell 9.00 algas ja **pühapäeval, 05.02.2010** jätkus NBBC konverents, kus esitati terve rida huvitavaid ettekandeid mesindusuuringute teemadel. Järgnevalt lühiülevaade olulisematest ettekannetest.

Kõige põhjalikumalt käsitleti NBBC konverentsil Riias varroatoosiga ja sellega kaasnevate viirushaigustega seotud probleeme mesinduses, sealhulgas ka mesilasperede hukkumise ja talvekadudega seonduvalt. Varroatoosi teemal algasid arutelud juba reede õhtul toimunud seminaril.

Preben Kristiansen Rootsi Mesinike Liidust andis ülevaate mesilasperede hukkumisest ja sellega seotud põhjustest Rootsis ja teistes Põhjamaades viimastel aastatel. Peale varroatoosi uuringute, mis on kahtlemata oluline talvekadude põhjustaja, uuriti ka viiruste võimalikku kaastoimet mesilasperede hukkumises. Üllatuslikult osutus, et mesilasperedest võetud provides leidis ligi 100% juhtudest vähesel määral kotthaudme ja musta emakupu viirust, 90% korral deformeerunud tiiva viirust ja umbes 50% juhtudest krampitõve viiruseid. Mesilased ei haigestu ilmselt selle tõttu, et neil on piisavalt tugev immuunsüsteem ja vastupanuvõime viirushaigustele. Tugeva varroatooisnakkuse korral aga mesilaste immuunsüsteemi vastupanu nõrgeneb ja viirused hakkavad nõrgenenud peredes võimust võtma ning peresid hukutama.

Apistani on Rootsi mesilates kasutatud juba ligi kakskümmend aastat. Sealjuures on osa mesinike jaoks Apistan tänaseni ainsaks või peamiseks varroatoosiravimiks. Samas näiteks Värmländi piirkonnas 2010.a. tehtud katsetes selgus varroalestadel tugevaid resistentsuse märke fluvalinaadi kui Apistani toimeaine suhtes. 2011.a. võeti samast piirkonnast rohkem analüüse, mis kinnitasid ravimiresistentsuse laialdast levikut antud piirkonnas. Seega ei saa enam usaldada Apistani kui ravimit varroatoosi ohjamiseks. Kuna on kahtlus, et resistentsus fluvalinaadi suhtes on Rootsis väga laialdaselt levinud ja võib katta enamuse Rootsi piirkondadest, on 2012.a. kavas laiaulatuslikud analüüside tegemised üle kogu Rootsi.

Kuna varroalestate resistentsus sünteetiliste ravimite suhtes on üha laiemalt levimas, tunnevad mesinikud üha rohkem huvi alternatiivsete looduslike preparaatide kasutamise vastu. Erilisel kohal on siinjuures sipelg- ja oblikhappe, mis ei jäta ka mingeid jääke mee või vaha hulka. 2011.a. katsetati Rootsis, Taanis ja Eestis sipelghappe baasil Kanadas välja töötatud ravivahendit nimega Mite Away Quick Strips ehk lühendina MAQS. Lisaks katsetati Rootsis veidi uuendatud konstruktsiooniga Nassenheideri aurustit sipelghappega varroatoosi ravimiseks.

Sipelghappe eeliseks on see, et mõju ulatub ka kaanetatud haudmeni, surmates varroalestasid ka kaanetise all. Nii saab sipelghapet kasutada ka suveperioodil näiteks meevõtmise järel juuli- või augustikuus, et vähendada varroalestate kahjustavat mõju augustis ja septembris mesilasperedes kasvatatavatele talvemesilastele. See omakorda annab väiksemad mesilasperede talvekaod. Siinjuures tuleks soovitada 2 varroatoosiravi korda aastas, kasutades erinevaid ravimeid. Näiteks üks ravi võiks olla sipelghappega suvel ja teine oblikhappega hilissügisel kas lahust tigitades või gaasistamise meetodil.

Sipelghappe kasutamise probleemiks on sobiva intensiivsusega aurustumise saavutamine. Madalamal temperatuuril on sipelghappe aurude kontsentratsioon taru õhus liiga madal ja raviefekt on nõrk. Kuid kõrgemal temperatuuril või mesilaste erutatud käitumise korral on

sipelghappe toime liiga tugev ja mesilasemad saavad kahjustada või hukuvad. Paraku MAQS ribade kasutamise korral esines nii Eestis, Rootsis kui Taanis mesilasemade hukkumist. Selle toote kasutamise täpsema juhendi väljatöötamiseks tuleb 2012.a. teha täiendavaid katseid. Ka Rootsis katsetatud Nassenheideri aurustite uus modifikatsioon andis liiga kõrge sipelghappe aurude kontsentratsiooni tarudes, suurendades mesilasemade hukkumise riski. Selle tõttu kutsus Nassenheideri aurustit tootev firma selle toote turult tagasi ja teeb edasi arendustööd.

Ülejäänud ettekannetes käsitleti mesilashaigustest veel euroopa haudmemädaniku puhangut Norras 2010. ja 2011.a., samuti noseematoosi uuringuid Rootsis, mesilashaiguste üldist olukorda Eestis, Lätis, Leedus ja Põhjamaades. Eraldi teemablokina esitati ettekanded mesilaste tolmeldamistöo efektiivsuse uuringutest Taanis ja Soomes, samuti õietolmu ja propolise omadusi Soome katsete põhjal. Huvipakkuvad olid veel mesinduse tasuvuse ja apiteraapia teemal tehtud ettekanded, samuti Taani ja Rootsi mesindusprojektide kirjeldused Nigeerias ja Vietnamis.

Kokkuvõtte koostas:
Aleksander Kilk

06. veebruaril 2012.a.